Dolžnostni izvod.
1 P. n. Licejska knjižnica.

Posame:

Naročnina [illegible] leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Telefon interurban št. 113.

Ljubljana.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v pondeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

124. štev. Maribor, dne 31. oktobra 1923. Letnik XV.

Smrt Stojana Protiča.

V nedeljo ob pol štirih popoldne je preminul Stojan Protič. Od spomladi že ni bil več prav zdrav, lečil se je po toplicah, ko mu je odleglo, je zopet marljivo delal in še le pred dobrim tednom je sam začel misliti na nevarnost. Zdravniki so se bali zanj, ker so ugotovili tudi srčno hibo in dajali so mu sredstva za okrepitev srca. Zadnji čas se je bolezen neprestano menjala na bolj še in slabše. V soboto od 7. ure zvečer je Protič dalje časa in dobro razpoložen govoril s kraljem, ki ga je obiskal. Tudi v nedeljo do treh se je še precej dobro počutil, Govoril je s svojim vnukom, potem je pa hotel spati, a ni mogel. Vstal je ter se vsedel na svoj fotelj. Silno težko mu je postalo, bil je pa pri polni zavesti. Ko mu je dal zdravnik injekcijo, je rekel: «Pustite, da se ne mučim več«. — In to so mu bile zadnje besede. Izdahnil je na fotelju, na katerem je vedno sedel, ko je delal in ko je med boleznijo sprejemal prijatelje in obiskovalce.

Vest o smrti se je takoj raznesla po Beogradu in mirni dom pokojnikov se je napolnil posetnikov — prijateljev pokojnega, državnikov, poslancev, poročevalcev itd. Iz Pašičeve rodbine ni bilo nikogar. — Pogreb je bil včeraj dopoldne ob 9. uri na državne stroške.

Protičev življenjepis.

Stojan Protič se je rodil dne 16. januarja (po starem srbskem koledarju) leta 1857 v Kruševcu. Oče Milan je bil delavec. V Kruševcu je dovršil gimnazijo, v Beogradu pa filozofsko fakulteto. Prvo državno službo je dobil v Svilanjcu, leta 1882 je pa podal kot profesor ostavko ter se posvetil politiki. Najprej je urejeval «Samoupravo«, črez par let je bil pa prvič izvoljen za poslanca. Dvakrat je bil predsednik vlade, enkrat državni svetnik, dvakrat minister financ, trikrat notranji minister in poslanec vse do letošnjih volitev. Po ujedinjenju je bil prvi vladni predsednik, v Vesničevem kabinetu pa minister za izjednačenje zakonov. Po volitvah je stopil v pokoj in kakor si med aktivnim državniškim delom ni znal in hotel pridobiti bogastva, tako je dobil tudi penzijo za «nizke in male« — vsega skupaj 2000 dinarjev mesečno. Protič je bil širokega obzorja, kremenitega značaja, čistih rok, miren, premišljen, natančen in logičen do skrajnosti. Od drugih jezikov je perfektno govoril angleško, francosko, nemško, rusko.

Protič kot politik.

Ravno v zadnjih tednih se je često imenovalo Protičevo ime, če se je govorilo o potrebnem izhodu iz današnjega notranje-političnega položaja. Pot, katero pomeni ta politik, je sedaj zasuta in veliko vprašanje nastane, če se bo tako kmalu našla od srbske strani kaka osebnost, ki bi naš državni problem tako razumela, kakor ga je razumel pokojni Protič. Protič si je med Slovenci in Hrvati pridobil veliko prijateljev ravno radi tega, ker se je vneto in odkrito zavzemal za sporazum in ker je vedno odkritosrčno, resno in stvarno s hrvatskimi in slovenskimi zastopniki razpravljal o tekočih vprašanjih ter je imel tudi resno kritiko za to, kar je nekdaj poprej on sam predlagal ali pa celo sam delal v srbskem interesu. Njegov ustavni načrt Hrvatov in Slovencev sicer ni zadovoljil, pokazal je pa, da je Stojan Protič edini politik Srbije, za katerega posebna struktura naše države ni teorija, temveč stvarna resnica. On je takoj po ujedinjenju spoznal, da se moramo sporazumeti in da sila med nami ni na mestu.

Nova jugoslavnska država v svojih prvih težkih dneh skoro ni mogla dobiti boljšega čuvarja svojega obstanka kakor Stojana M. Protiča. Kdor je videl sedeti tega izrednega moža v Privremnem narodnem predstavništvu, skromnega, tihega in mirnega, moža polnega resnosti in odločnosti, je moral dobiti vtis: Dobro je, da sedi na prvem mestu Stojan Protič. Njegovo visoko čelo je razodevalo globok razum, mogočna glava na kratkem vratu in njegova široka pleča pa so bili znaki neupogljive energije. In če bi bili merodajni gospodje v Beogradu poslušali njegov glas, bi danes naša država bržkone stala nekoliko drugače. Toda strast je zmagala nad pametjo in Stojan Protič se je umaknil.

Razumljivo je, da tak mož v Srbiji končno ni imel dosti prijateljev, ker so se pač drugi srbski politiki vedno bolj postavljali na stališče, da ima tisti prav, ki govori o Veliki Srbiij. Nasprotniki so vodili proti njemu boj z navečjo brezobzirnostjo. Pašič ga je najprej izrinil iz vlade, potem iz radikalne stranke, končno pa še iz parlamenta. Protič je pa vkljub temu še vedno imel mnogo vpliva med radikali in celo med radikalskimi poslanci. Mnogi so se nadali, da bo on tvoril most med Beogradom in Zagrebom. Čim večji je bil kaos in spor v klubu, tembolj so mislili na njega. In mnogi so mislili, da ni več daleč Protičev dan in da bo tudi kralj sledil nasvetu svojega očeta: «Sinko, kad bude velika neprilika u državi, obrati se na Stojana!« Ali Stojan je sedaj mrtev in njegova smrt zapušča veliko praznino. Poštenjak svojih načel je zapustil družbo beograjskih politikov, v katero itak ni spadal.

Ko je pri zadnjih volitvah začel s samostojno akcijo, se mu je od raznih strani prigovarjalo in ponujalo razne koncesije s Pašičevo radikalno stranko. Protič pa je ostal principielen do kraja, ni se znal laskati, pretvarjati, ni znal varati, obetati in tudi ni trpel nobene dvoličnosti. Bil je tip angleške forme in Anglež po svoji politični odgoji.

Nad njegovim grobom občutimo izgubo prijatelja ter resnega pristaša in bojevnika ideje sporazuma in napredka. Kar je zadnji čas trpel od svojih nasprotnikov, je trpel ravno radi te ideje in zato naj počiva v miru, med nami mu pa ostane večna slava.

Politični položaj.

Posmrtnica Stojana Protiča. Na pondeljkovi skupščinski seji dopoldne je imel skupščinski predsednik Ljuba Jovanovič lep nagovor o pokojnem Protiču. Dejal je: Gospodje, moja dolžnost je, da vam sporočim, da je včeraj popoldne umrl bivši narodni poslanec in naš parlamentarni tovariš gospod Stojan Protič. Govornik je povdarjal velike zasluge pokojnika za ustvaritev ustavnoparlamentarne vladavine prej v Srbiji in po vojni tudi v ujedinjeni kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Pokojnik je kot poslanec v parlamentu, in kot publicist in časnikar deloval za ustanovitev parlamentarnega režima, v katerem naj bi prišla do izraza popolna volja ljudstva. Končno je predsednik pozval zbornico, naj mu vzklikne: Večen spomin, slava Stojanu Protiču! — Poslanci so v znak sožalja vstali in zaklicali: Slava mu! — Popoldne je imel Jugoslovanski klub svojo žalno sejo. Poslanec Sušnik je v lepem govoru orisal življenje Stojana Protiča. Označil ga je kot najboljšega državnika in politika, kot govornika za avtonomistične ideje in velikega prijatelja Slovencev. Ž njim je Slovenija mnogo izgubila. — Klub je sklenil, da se korporativno udeleži pogreba. Izvoljena je bila tudi posebna deputacija (Sušnik, dr. Kulovec, Gostinčar), ki je obiskala Protičevo družino in ji izrazila sožalje.

Pašič—Protič. Kako velika je razlika med obema! Oba sta izšla iz revne družine. Pašič si je nagromadil ogromno premoženje, a Protič je umrl ubog. Pašič je zagrizen centralist in ne priznava ne Hrvatom, ne Slovencem samostojnosti. Protič se je energično zavzel za avtonomijo pokrajin oziroma narodnosti. Samo v avtonomistični ureditvi države je videl obstoj in zadovoljiv razvoj nove naše domovine. Zategadelj je moral pasti. Pašič malokedaj prihaja v skupščino k sejam. A dan po Protičevi smrti, dne 29. oktobra je predpoldne in popoldne prisostvoval sejam parlamenta in se je tako zadovoljivo smehljal, da je bilo to njegovo obnašanje več, kakor čudno. Kropit pa mrtvega Protiča ni šel sam, ampak je to storil po svojem zastopniku. Protičev sin je temu izjavil, da je bolje, ako se Pašič ne udeleži pogreba. Celi Beograd govori o nečednem Pašičevem obnašanju ob smrti svojega druga.

Za izpopolnitev naše delegacije glede konvencije z Avstrijo. Poslanec dr. Hohnjec je vložil na ministra za trgovino in industrijo interpelacijo za izpopolnitev delegacije, ki odpotuje te dni na Dunaj, k pogajanjem za trgovsko pogodbo. Interpelant povdarja, da so v delegaciji sami Srbijanci. Ker sta pa pri tem vprašanju najbolj prizadeti prizadeti Hrvatska in Slovenija, zahteva, da se delegacija izpopolni z ljudmi, ki prav dobro poznajo gospodarske razmere v Sloveniji in na Hrvatskem.

Trošarine sprejete — skupščina odgodena. S pomočjo Nemcev, Džemijeta in zemljoradnikov je sprejeta novela o trošarinah, ki je pravi dokument krivičnosti in povrh še kršitve vidovdanske ustave. Proti trošarinam je odločno nastopil Jugoslovanski klub. Poslanec Bedjanič je v glavnem konstatiral krivice, ki se s predloženim zakonskim predlogom nalagajo prečanskim krajem, katerih vlada ne smatra za enakopravne. Sloveniji ne preostaja drugega, kakor da zahteva popolno gospodarsko osvoboditev Slovenije z zakonodajno samoupravo. Poslanec Nemanič se je pa največ bavil s točkami, ki govore o trošarini na vino. Zahteval je, da se popolnoma prepove falzificirati vina, kr je to v veliko škodo vinogradnikom. Financna uprava naj bi dala podporo vinogradniškim zadrugam, da se pospeši izvoz vina. Tudi demokratski govornik je ugotovil, da finančni minister v svoji politiki protežira gospodarsko močnejše razrede. Za konzumente uvaja nove neznosne doklade, veliki sladkorni industriji pa daje odgoditev trošarinskih plačil da se bo poleg visokega dobička v prodajni ceni okoristila tudi še z obrestmi preko letnih 10 milijonov. To ni narodna politika, ampak politika protežiranja posameznih razredov. Ona dovoljuje, da tovarne sladkorja zaslužijo na vsakem kilogramu 8 dinarjev. Minister financ pravi, da vodi politiko deflacije. To so prazne fraze, dokler vlada ničesar ne ukrene proti draginji. Prvi pogoj pa, da se pocenijo najpotrebnejše stvari, je znižanje trošarin na življenjske potrebščine. Nesolidno gospodarstvo se vidi tudi iz tega, da vlada ne plača dobaviteljev in ne poravna svojih dolgov v reparacijskih blagajnah. Po glasovanju je predsednik izjavil, da se seje odložijo, dokler zakonodajni odbor ne pripravi kakega novega predloga. Odgodena bo skupščina po njegovi izjavi najdalje do 20. novembra.

Spori v radikalnem klubu. Te dni se je razpravljalo v radikalskem klubu o sporu, ki je nastal med poslancem Rankovičem in bivšim ministrom Lazo Markovičem ter spor med ministrom Kojičem in Tadijo Pantovičem. Razprava se je vršila v posebnem odboru 25 poslancev ter je bil njen potek zelo buren, ker so padali očitki od vseh strani. Radikali nameravajo celo stvar držati tajno. Vsa sporna vprašanja med člani kluba bo v bodoče obravnaval poseben odbor, ki se bo sestajal iz predsedstva kluba in dveh poslancev. Ti bodo, ako bo še potrebno, sklicati odbor 25 poslancev ki bo kompetenten za reševanje vseh sporov v klubu.

Po svetu.

Italijansko nasilje nad narodnostnimi manjšinami. Italijanska vlada je preklicala samo naredbo glede italijanskih prevodov neitalijanskega časopisja, poitalijančenje šol se pa z neizprosno doslednostjo nadaljuje. Poitalijančenje šol z začetkom tega šolskega leta je že uzakonjeno, zadene pa poleg slovenskih in hrvatskih tudi nemške ljudske šole po južno Tirolskem, kjer je s tem aktom zapisanih kakih 400 nemških šol poginu.

Konec vstaje na Grškem. Vstaja, ki so jo uprizorili gotovi grški oficirski krogi, je zadušena. Glavni vodja vstaje z nekaterimi deli zvestih čet so se umaknili na Peloponez, katerega so pa vladne čete te dni zasedle. Vstaši so pobegnili proti Tebam, kjer so jih vladni polki obkolili. Vstaši so se morali udati in sicer oficirji brezpogojno, navadnim vojakom pa so pustili orožje ter jih samo zaprli v kasarne. Vzpostavljen je v celi državi red, tudi železnice poslujejo normalno.

Notranji boji v Nemčiji. Tekom nedelje je prišlo v zasedenem ozemlju na več krajih do težkih izgredov. Tudi Kruppove tvornice so bile oplenjene. Število mrtvih in ranjenih še ni ugotovljeno. Ko so brezposelni skušali opleniti skladišče premoga v Bochumu, so bili pri spopadu štirje delavci ubiti. Popoldne so izbruhnili novi nemiri in je bilo ustreljenih 20 oseb. V Düsseldorfu je množica razbila zaprte trgovine in jih popolnoma oplenila. Tudi v Gelsenkirchnu je bilo več brezposelnih pri izgredih ubitih ali ranjenih. Pri nemirih v Duisburgu so morali intervenirati belgijski vojaki. Sklicana je seja Borilnega odbora socijaldemokratske stranke, ki se bo pečala z novim položajem. Vodstvo je izdalo oklic, v katerem svari delavstvo pred samolastnim početjem. Tudi vodstvo strokovnih zvez je izdalo razglas, v katerem obrazložuje nasprotstva med državno vlado in Saško ter Bavarsko in opravičuje dvome o odporu državne vlade proti reakciji. Razglas poziva končno delavstvo, naj se ne prenagli in ne prekriža z nepremišljenimi koraki strankinih ukrepov. Socialisti izstopijo najbrž iz vlade, ki se je odločila za ukrepe proti Saški. Ko je saški kabinet sporočil, da se ukloni le sili, je bil imenovan za Saško kot državni komisar dr. Heinze, ki je dal Dresden in zlasti poslopje deželnega zbora z vojaki zasesti. Saškega ministrskega predsednika Zeignerja je vojaštvo v njegovem kabinetu aretiralo ter izvršilo pri vseh socialističnih in komunističnih voditeljih hišne preiskave. Državni komisar izdaja proglase, Zeignerjeva vlada pa tudi, mesto in okolica pa kaže pripravljenost na boj. Fašistovske trupe se zbirajo v velikem številu na bavarsko-turinski meji, središče imajo pa v Koburgu in Kronachu.

Težek položaj naših rojakov v Nemčiji. V razne industrijske in rudniške kraje v Nemčiji, zlasti na Westfalskem, se je po preobratu naselilo mnogo slovenskih delavcev in rudarjev, mnogo je pa bilo takih, ki so se že pred vojno tu naselili ter živeli z družinami vred. Pred vojno in takoj po preobratu se jim je zelo dobro godilo, ker so delavci v Nemčiji dobivali razmeroma dobre plače, sedaj pa so prisiljeni vsled obče bede, ki je zavladala po Nemčiji, da si poiščejo drugod kruha. Na tisoče slovenskih delavcev zapušča sedaj Westfalsko ter prosi pri naših konzulatih za potnice, da se vrnejo nazaj v domovino. Po njihovih izpovedbah vladajo v Nemčiji strašne razmere. Računa se že najmanjša stvar v milijardah, milijon mark nima sploh nikake vrednosti. Varnostne razmere so strašno slabe. V nekaterih mestih si meščani sploh ne upajo več na ulico, ker se vrše vedni boji med policijo in komunisti, separatisti in še drugimi bojnimi organizacijami. Človeško življenje sploh nima nikake vrednosti. Delo je v večini obratov ustavljeno, delavci in njihove družine pa stradajo ter umirajo od gladu. Popolnoma razumljivo je, da pride radi tega vedno do nemirov; našim ljudem, ki imajo v domovini večino-

ma še svoj dom, seveda ni mogoče ostati radi takih razmer v Nemčiji.

Rekonstrukcija poljske vlade. Te dni je bila službeno razglašena rekonstrukcija poljske vlade. Vodja fašistov Korfanty postane minister brez portfelja in podpredsednik kabineta. Agrarno ministrstvo ima v rokah Ljudska stranka.

Kedo je najvišji glede rasti v Evropi? Švicarsko časopisje se je bavilo s konstatacijo: kateri narod v Evropi je glede rasti na dolgost na prvem mestu? Tozadevno se je dognalo, da odpade na naše Hercegovce poprečna višina 176 cm. Švedi in Norvežani so glede te lesne višine na drugem mestu in merijo 170 cm. Na tretjem mestu so Angleži, Danci in severni Nemci s 168 cm. Južni Nemci in Švicarji merijo 166 cm, Italijani in Francozi 162 cm.

Dnevne novice.

Komisija za obmejni promet med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo potuje že od 20. oktobra. Dne 31. okt. se je komisija odpeljala v Gor. Radgono, kjer bo začela na licu mesta urejevati vse sporne zadeve glede obmejnega prometa od Prekmurja do Koroške. Jugoslovanski klub je poslal poslanca Žebota, da prisostvuje od sedaj naprej komisiji. O poteku razprav bomo poročali.

Z vso močjo ter silo na delu. «Tabor« je začel pod debelim zaglavjem «JDS« priobčevati poročila o demokratskih sestankih, ki so se vršili te dni v Murski Soboti, Veržeju, Ljutomeru in Dolnji Lendavi. Teren za te sestanke je pripravil slamorezni dr. Reisman. Reismanove demokratske novorojenčke je prišel potrdit in ukrepit v policajdemokratski veri sam g. dr. Žerjav, asistirala sta mu pa dr. Franek Lipold in dr. Tone Gosak iz Ptuja. Ti sestanki so bili po «Taboru« nadvse sijajno obiskani. Vsa poročila govornikov so bila sprejeta navdušeno, vršile so se debate in demokratski voditelji so se povspeli do prepričanja, da ima demokratska stranka edina predpogoje, da pridobiva v Prekmurju tla. Demokratska stranka še le hoče pridobivati po Prekmurju tla in vendar je že pred volitvami bil sam dr. Kukovec po «Taboru« in «Jutru« plat zvona, češ, niti s prstom ne bo treba migniti in na demokrate bo odpadlo v Prekmurju najmanj 10.000 glasov, a pozneje pa ni bilo iz Kukovčevega tamtama nič. Dr. Kukovca je torej ravno Prekmurje prevaralo najbolj bridko, radi tega sedaj niti pogledati noče vanj, ampak sta se lotila prekmurske politične sreče že priznana smolarja dr. Žerjav in njegov sluga dr. Lipold. Kar ni zafural v demokratski politiki dr. Kukovec skozi 20 let, to bosta gotovo pokopala v enem letu dr. Žerjav in dr. Lipold in osobito še radi tega, ako bo polagal temelje demokracije dr. Reisman. Na papirju je pri demokratih vedno vse sijajno, navdušeno, neomajeno trdno, a vseh pravovernih in res zanesljivih demokratov ni na celem Slovenskem Štajerskem za eno omizje. Demokratje sami ne verujejo, kar pišejo, kaj še le drugi, ki vedo, da ni nikjer toliko sporov kot ravno v pritlikavi demokratski stranki.

Nemško izzivanje v Št. Ilju v Slov. gor. V zadnjem času opažamo, da hodijo Nemci iz Nemške Avstrije po nedeljah v celih gručah z 10kilometerskimi izkaznicami čez mejo v Št. Ilj pit. Toliko jih včasih najdeš na drž. cesti, da še človek ne more neoviran naprej. Obnašajo pa se skrajno izzivalno. Slovence merijo od nog do glave, delajo razne opazke, se krohotajo in norčujejo iz slovenske govorice itd. Po krčmah pa pojejo nemške pesmi. Cela reč izgleda, da to nalašč delajo. Celo z muzikalnimi instrumenti prihajajo sem ter prirejajo kar cele koncerte. Naše oblasti pa gledajo vse to mirno. Nemec pa si misli, Slovenec je pač vedno božji volek. Kaj bi se le zgodilo, ako bi mi Slovenci hodili izzivat v Strass? Mi Šentiljčani samo pravimo: Če ne boste gg. Pfeifer, Brenčič, Matej itd. napravili red, bomo ga sami napravili. Potem pa bo hudo. Izzivati se ne damo od teh oholih, nadutih ljudi, ki hodijo k nam po ceni jest in pit.

Znati je treba — ali od Huberja do Dragiča. Ob mnogoštevilnih upokojitvah slovenskih in hrvatskih oficirjev je prišlo na svetlo, da je dr. Žerjav na splošno vse slovenske oficirje označil pred Beogradom za nezanesljive in da je zlasti še one, ki so služili v orožništvu, v tem smislu prav posebno «priporočil«. Glede bivših orožniških oficirjev se je razvila še posebna debata po listih in imenovala so se tudi imena. Čakali smo in čakali, da se od te ali one strani imenuje tudi eden od posebno važnih in visokih žandarjev, a vse zastonj. Kakor poprej, tako je znal mož tudi sedaj vsem zmešati štreno ter zabrisati vse sledove avstrijske žandarske preteklosti. Zares, znati je treba in ta, ki zna, je polkovnik Oskar Huber, sedaj žandarmerijski pukovnik Dragoslav Dragič, komandant žandarmerijske brigade v Ljubljani. Ob prevratu je imel mož silno dober nos, videl je, da se postrani gleda bivše avstrijske žandarje in ker je tudi vedel, da lahko nastanejo prej ali slej razne neprilike, se je za par mesecev kot Oskar Huber umaknil v Skoplje. Med tem so v Sloveniji in Hrvatski vsacega bivšega avstrijskega žandarja od vseh strani pretipali, na Oskar Huberja v Skoplju pa popolnoma pozabili. Ko se je vse poleglo, je pa Huber v Skoplju vzel dopust ter v najlepšem miru vse pripravil za svojo prelevitev. Lepo in udobno se je levil in v Mariboru je že kot Dragoslav Dragič posedal v kavarni, predno je nastopil mesto brigadirja v Ljubljani. Huber je ostal v oddaljenem Skoplju, v Ljubljani pa komandira junak današnje dobe in dika SHS žandarmerije, pukovnik Dragoslav Dragič in nihče ne vidi v njem nekdanje zelo važne in visoke osebnosti avstrijske žandarmerije. Današnji Dragič ali nekdanji Huber je bil med vojno poveljnik arzenala v Poli, potem pa do preobrata «Landesgendarmeriekomandant« v Troppau. Ta zelo važna služba svedoči, da je užival Dragič kot Oskar Huber največje zaupanje avstrijskega režima in da je bil visoko nad drugimi bivšimi avstrijskimi oficirji, katere se danes od vseh strani zalezuje, sumniči in meče iz službe. — Koliko se na primer zaganjajo v žandarmerijskega podpolkovnika Vidica! Pa kaj je Vidic proti Huberju? V časti in zaupanju je bil pod Avstrijo mnogo nižji od njega in nikdar ni dobil kakega posebno važnega in zaupnega mesta. Huber je bil pravi mož avstrijskega režima, Vidic je pa samo pripravno in dobro dresirano orodje vsakega režima, ki ga drži v službi. Danes na primer v Zagrebu vneto zasleduje Radičevce in vse druge «protidržavne« elemente«, pri tem mu pa še vedno tiščijo pod nos «avstrijskega žandarja«, ker ni tako pameten in zvit, kot je njegov veliko bolj avstrijski tovariš Oskar Huber. Vidicu je tudi ime Oskar in če bi se bil še on ob pravem času prelevil v Dragoslava in povrh še v kakega Vidičeviča ali Vidakoviča, bi tudi on, enako Huber — Dragiču, imel mir in nihče ne bi zavohal na njem avstrijskega žandarja. Kdor zna, ta zna! Oskar Huber je znal, in čaka sedaj kot Dragoslav Dragič na generala, drugi, ki niso znali in so imeli tako čisto vest, da so zavračali vsako metamorfozo, pa čakajo na penzijon po starem zakonu.

Prevzetje hotela v Ormožu. Hotel in kavarno Bauer v Ormožu je vzel v najem g. Kokot bivši trgovec v Lendavi v Prekmurju in poprej trgovski pomočnik pri g. Veseliču v Ormožu. Pogodba je napravljena za 6 let, mesečna najemnina znaša samo 30.000 K. Od kod vzeti? Marsikdo maja z glavo. Najemninska pogodba se začne s 1. novembrom. Sedaj prakticira v hotelu g. Kokot kot začetnik v gostilniški obrti.

Javna tombola se priredi v Slov. Bistrici dne 25. novembra. Začetek opoldne. Po tomboli se vrši v dvorani okrajne hranilnice ljudska veselica. Svira godba Omladine iz Maribora. Čisti dobiček tombole in veselice se bo porabil za kritje zvonskega dolga pri dveh cerkvah in prenovljenje cerkve Marije sedem žalosti. Tombola ima 250 dobitkov v vrednosti do stotisoč kron. Glavni dobitki za «tombolo« so sledeči: polovnjak finega bistriškega vina, en prašič, dve ovci (2 dobitka), nova srebrna ura z verižico, miza z marmornato ploščo, dve vreči moke nularice (2 dob.), dva sežnja suhih bukovih drv (2 dob.), blago za fino moško in žensko obleko (2 dob.), postelja, miza s 4 stoli, usnja cela kravja koža, nova trtna bakrena škropilnica in fini moški čevlji. Tudi drugi dobitki so dragoceni. Karta stane 10 din. Vsaka 20 karta dobi. Karte se prodajajo pri odboru za tombolo v Slov. Bistrici, v župnijski pisarni in v Cirilovi tiskarni v Mariboru. Tudi zunanji kupci kart se lahko udeležijo tombole. Treba je poslati karto z adreso vred odboru za tombolo v Slov. Bistrico, kjer bo poseben odsek igral s temi kartami in v slučaju, da karta dobi, obvestil o tem kupca kart. Ker ima tombola tako plemenit namen in nenavadno veliko število jako dragocenih dobitkov, naj nihče ne zamudi v svojo korist nakupiti si nekaj kart. — Odbor za prireditev tombole.

Pozor pred goljufivimi amerikanskimi agenti! Te dni so poskušali preko meje v Nemško Avstrijo pri Radgoni tri kmetje iz okolice Čakovca. Predno so prestopili mejo, so bili aretirani in so izjavili, da jih je tjekaj zvabil neki agent, ki je agitiral po čakovski okolici za preselitev v Ameriko. Ta goljufivi agent je obljubljal ljudem potne liste za Ameriko in jim izvabljal denar. Kakor hitro je ta agentski goljuf zaznal, da so te kmete aretirali, je izginil v Avstrijo in seve odnesel seboj od vsakega kmeta 250.000 avstrijskih kron.

Statistika invalidov v naši državi. Po zadnji invalidni statistiki imamo v naši državi 90 tisoč invalidov, od teh 74 tisoč stalnih, 11 tisoč začasnih. Za pregled javljenih invalidov je bilo v naši državi 143 tisoč, od teh je bilo odbitih invalidov 45 tisoč. Največji odstotek invalidov odpade naSrbijo in Črno goro in sicer 26 odstotkov, za temi pridejo Hrvati ter Slovenci s 24 odstotkov, najmanj invalidov je v Dalmaciji in sicer komaj 5 odstot.

Naš Cankar. Ivan Cankar je umrl, kakor znano, v Ljubljani in je bil položen v grob rodbine Rohrmannove na pokopališču pri Sv. Križu, ker je bila Milena Rohrmannova njegova zaročenka. Ta je negovala tudi njegov grob do sedaj, ko so prenesli njegovo okostje na pokopališče k Sv. Krištofu v grob naših pesnikov Aleksandra Murna in Dragotina Ketteja. To priobčujemo zato, ker je «Marburgerica« od dne 30. t. m. prinesla vest, da so Cankarja prepeljali v Ljubljano, ne reče pa odkod, kajti bržkone misli, da je Cankar umrl v Parizu ali pa v Berlinu.

Tako skrbijo za naše vinogradnike! Mi v Jugoslaviji imamo toliko in najboljših vin, da bi pač nikakor ne bilo potreba, finih vin uvažati od kod drugod. Naše vinogradništvo že itak preboleva krizo, ki bi znala postati zanj tekom kratkega časa katastrofalna. — Kljub vsem opominom naših poslancev, da bi se morala beograjska vlada zainteresirati za povzdigo našega vinogradništva, pa ga ta tišči k tlom, kjerkoli more. Veliko upravičene nevolje bo vzbudila med vinogradniškimi krogi vest, da mi mesto, da bi vino izvažali, ga celo uvažamo. Da je ta naša trditev istinita, poljedelskega ministra in izkaz glavne carinske dinam dokazuje tozadevna statistika trgovinskega ter rekcije. Po tej uradni statistiki smo mi to leto uvozili 100.000 hl finih vin. Iz Madžarske je došlo k nam 550 hl, ostalo iz drugih vinorodnih držav in pred vsem iz Italije.

Dobrovoljci v Banatu. Zemlja, ki je bila po agrarni reformi razdeljena med razne dobrovoljce, letos večinoma ni obdelana. S tem je državno gospodarstvo občutno prizadeto, ker na tej neobdelani zemlji bi se lahko letos pridelala ogromna količina žita; med dobrovoljci, ki imajo to zemljo, pa so večinoma ljudje, ki se ne razumejo na obdelovanje zemlje, ali se jim pa ne zljubi delati, pa tako preje najbolj rodovitni kraji zemlje leže v puščobi. Vlada je letos hotela nekaterim dobrovoljcem, ki dobljene zemlje sploh niso obdelovali, isto vzeti nazaj. Toda pri dobrovoljcih je slabo naletela. Ti so se organizirali ter z orožjem v roki branili svojo zemljo, da je vlada morala svoj odlok umakniti. Domače prebivalstvo dobrovoljcev ne more trpeti, ker so med njimi razni nasilneži, ki se samo bahajo s svojim junaškim dobrovoljstvom ter obrekujejo domačine. Samolastno jemljejo domačinom zemljo, katero si potem med sabo razdele. — V Sento je te dni prispelo 21 dobrovoljskih obitelji, ki so popolnoma brez vsakega dovoljenja zasedle dele mestnega polja. Mestna deputacija se je proti taki samovolji pritožila pri ministru za agrarno reformo, ki pa je izjavil, da mora občina odstopiti še 1000 oralov polja dobrovoljcem. Radi tega odloka vlada v Senti razburjenje, ker je mestna občina dobivala največ dohodkov ravno od polja.

Afera radi grške kraljice. Na krst našega prestolonaslednika in na poroko princa Pavla je prišla v Beograd tudi bivša grška kraljica Sofija, ki je sestra bivšega nemškega cesarja Viljema II. Njen prihod je izzval v beograjskih šovinističnih krogih veliko razburjenje. Organizacija Srnao namerava celo sklicati protestno zborovanje, češ, da je prihod Viljemove sestre užalil srbske junake. Celo v narodni skupščini se je govorilo, da bodo nekateri poslanci vložili interpelacijo v tem smislu. Vlada se radi tega nahaja v neprilikl in zavrača vso krivdo na našega poslanika v Bukarešti.

Bogoslovno semenišče za nemško duhovščino v naši državi. V Novem Vrbasu bodo ustanovili bogoslovno semenišče za izobrazbo nemške katoliške duhovščine v naši državi.

Nemško učiteljstvo so penzijonirali. Iz Novega Sada javljajo, da je naše prosvetno ministrstvo penzijoniralo celotno nemško učiteljstvo v Novem Sadu. Od vseh nemških učiteljev na elementarnih šolah je ostal samo eden. Poduk na nemških šolah se ne more vršiti. Nemška stranka in Kulturbund sta se zavzela v Beogradu, da se zopet nastavi nemško učiteljstvo. Brz dvoma bodo Nemci uspeli, ker je bilo penzijoniranje le nekak pritisk na nemško stranko, ki bo odslej še bolj zvesto hlapčevala radikalom.

«Balkan« zagovornik aferašev. Beograjski šovinistični «Balkan« prinaša v eni poslednjih številk članek, v katerem priznava, da so razmere v državi SHS nezdrave, ker je ta država domovina najbolj nečuvenih, najnenavadnejših in najdrzovitejših popolnoma javnih afer in škandalov. Ne samo, kar se tiče tatvin, poneverjenj, podkupovanj in protizakonitosti, učinjenih začenši od ministrov pa navzdol do običnih ljudi, ampak tudi glede krvavih zločinov,, hajduških ropov in odmetniških nasilstev je naša država najbolj slavna in znana. Toda «Balkan« teh razmer ne skuša izboljšati, ampak jih opravičuje, češ, celo v Uniji vladajo slične, še celo hujše razmere, pa se vendar nihče nad tem ne zgraža. «Balkan« je pozabil to povedati, da v Uniji take ljudi, ki se jim afere dokažejo, obesijo, dočim pri nas sede na ministrskih stolcih. Značilen pa je tak zagovor naših pljačkašev tudi za «Balkan.«

Srnao v Vojvodini. Znano je, da sedanja vlada zelo podpira organizacijo srbske omladine, ki je znana pod imenom «Srnao.« Pašič, vsi ministri in drugi radikalni odličniki so častni člani in protektorji te teroristične organizacije, ki ni ničesar drugega, kakor radikalna kopija Orjune. Srnao je bila zasnovana z namenom, da paralizira delovanje Orjune v Vojvodini, Banatu, Sremu, Srbiji in Bosni, ker je bila Orjuna v demokratskih rokah precej nevarno orožje proti radikalom. Radikalom se je to v polni meri posrečilo, Srnao je v imenovanih krajih popolnoma izpodrinila Orjuno. To se je tem lažje zgodilo, ker so orjunci vsled boljših perspektiv, ki so se jim obetale v drugi, očito od vlade podpirani organizaciji, kar trumoma prestopali v Srnao. To se je zgodilo zlasti v Vojvodini, kjer se je v Srnao kmalu zbral ves orjunski izmeček. Tu so začeli kar po orjunsko nastopati. Pri vsaki manifestaciji so pobijali šipe političnim nasprotnikom, vedno so bili na vrsti pretepi po gostilnah in ulicah, dogajali so se celo umori. Krono vsega junaškega delovanja si je pa gotovo pridobila Srnao iz kraja Tovoriševo v Bački. 36 Srnaovcev iz tega kraja je napadlo sosedno vas Kulo, kjer se je ravnokar vršil sejm. Z orožjem so razpršili ljudi, natovorili blago sejmskih trgovcev na vozove ter se odpeljali med streljanjem domov. Svoj roparski čin so opravdali s tem, da so oni vladna organizacija, katero ščiti sam «otac Pašič«, pa jim je dovoljeno delati vse, kar le hočejo. Seveda so bili neprijetno iznenadeni, ko je prihodnje dni prikorakala v vas cela četa žandarjev in policistov iz Sombora, ki je povezala vse roparje z njihovim vodjem popom Lazičem vred, dasi je zadnji pretil orožnikom s Pašičevo avtoriteto. Kar je bilo še najhuje, vse junake so odgnali v vas Kulo, kjer so še pred par dnevi tako junaško razgnali sejm, ter jih zaprli v tamošnje zapore. Državni pravdnik iz Sombora je prevzel celo zadevo in sodišče bo poskrbelo, da v prihodnje ne bodo Srnaovci tako zaupali v pomoč Nikole Pašiča.

Afera v Skoplju. Že zadnjič smo javili, da so odkrili v Skoplju nerednosti v mestni in gledališki blagajni, kjer je manjkalo samo v mestni blagajni črez 200.000 dinarjev, dočim preiskava v gledališču še ni končana. Komisija je dognala, da je med drugim izginilo iz gledališkega skladišče sedem kompletnih gar-

nitur pohištva, od katerih je dobila eno neka deklica kot doto za možitev. Blagajnik gledališča ima rodbino v Zagrebu, pa se vsak teden vozi v ekspresnem vlaku iz Skoplja v Zagreb v posebnem oddelku. Komisija je preračunila, da so samo ta potovanja blagajnikova stala nad 80.000 dinarjev. V Skoplju pa je živel silno potratno ter stanoval v luksusnem stanovanju, enako kakor njegova družina v Zagrebu. Uprava gledališča pa je zato morala neprestano moledovati za državno podporo ter je pustila igralce stradati ob tako mizerni plači, da so morali lansko leto celo štrajkati, da so si svoje materijelno stanje nekoliko zboljšali.

Bolgarski begunci. Po neuspeli zemljoradniški revoluciji v Bolgariji je pobegnilo k nam na stotine bolgarskih upornikov, mnogo od teh kar z družinami. Vsi so prišli k nam brez sredstev; vlada jih je naselila najprej v Nišu ter jim dala pomoč v denarju in materijalu. Oblasti so se nazadnje trudile, da se ti begunci spravijo iz Niša, baje za to, ker so nekateri izmed njih skušali stopiti v stike z našim vojaštvom ter širi med njim komunistične ideje. Eeden del beguncev so radi tega poslali na delo, kakor je že znano, na progo Ormož—Murska Sobota, drugi del pa nameravajo vporabiti za dela na progi Bihač—Krupa. Begunce-intelektualce je vlada namestila po raznih uradih, nekaj pa jih je postavljenih za nadzornike delavcev pri graditvi novih prog. Vporabni pa so ti bolgarski begunci mnogo bolj, kakor Wranglovci, ker so zelo pridni ter si že večinoma sami služijo kruh, ne da bi bili navezani na državno podporo, kakor so to Rusi, katerih le neznaten del si sam služi kruh.

Gozdni požari v Makedoniji. Suho jesensko vreme v Macedoniji je vzrok mnogim razsežnim gozdnim požarom, ki s dogajajo zadnje dni. Tako je te dni nastal ogromen požar v državnih gozdovih v polanečkem okraju. Požar je uničil mnogo hektarjev najboljšega gozda, pa se še nadalje širi. Požar se je pojavil tudi v okolici mesta Loviša na planini Kukovici; tudi v bregalniškem okraju so se pojavili na več mestih gozdni požari. Sumi se, da povzročajo te požare razni razbojniki in roparji, katerih so ti gozdovi polni. Na tleh po gozdu leži zdaj vse polno suhega listja, pa se ogenj takoj razširi na velike daljine.

Misteriozen zločin v Beogradu. Beograjsko časopisje prinaša dan za dnem senzacijonalne vesti o zagonetnem zločinu, ki se je zgodil v noči od 15. na 16. t. m. v Palace-hotelu v Beogradu in katerega žrtev je postal bogati švicarski trgovec Iselli. Zločin je ostal nepojasnjen, dasiravno je domnevani zločinec, francoski kapetan Carlie, v rokah policije, pa še danes je tako zapleten, da zadaje beograjski policiji njegova rešitev težke skrbi. Zgodovina tega zločina je v kratkem naslednja: V Beograd je prišel švicarski lesni trgovec Iselli ter se nastanil v hotelu Palace. Kot vzrok potovanja je navajal trgovske posle, radi katerih se je že večkrat mudil v Jugoslaviji. Naslednji dan po Isellijevem prihodu v Beograd je prispel tja iz Bukarešta z aeroplanom francoski stotnik Carlie, ki se je nastanil v istem hotelu. Ker sta se Iselli in Carlie poznala že iz Švice, sta se nastanila skupaj v sobi št. 49 v 5. nadstropju hotela. Kmalu nato pa je Iselli na čuden način nenadno obolel. Carlie ni pustil nikogar k njemu v sobo, celo jedila je jemal natakarjem pri vratih sobe iz rok ter popolnoma sam stregel bolniku, češ, da drugi ljudje Isellija preveč vznemirjajo. Preskrbel je tudi zdravnika, nekega v Beogradu bivajočega Francoza, ki je Isellija tudi obiskal. Iselli je ležal bolan kak teden dni. V noči od 15. na 16. oktobra pa sta nenadoma odjeknila v hotelu dva strela. Strela je čul neki dunajski trgovec Spritzer, ki se je ravnokar vrnil v svojo sobo v istem nadstropju hotela. Pohitel je k sobi, iz katere je slišal strele ter naletel pri vratih na Isellija, ki je bil ranjen od krogle v tilnik. Prihiteli so tudi služabniki hotela, ki so prestregli težko ranjenega Isellija, v sobi sami so pa našli na postelji sedečega stotnika, ki je tudi bil ranjen na roki. Stotnik je izjavil, da je po noči na nju streljala neka tretja oseba, ki je bila do tedaj skrita v sobi, po strelu pa je skočila skozi okno. Oba ranjenca so takoj prepeljali v bolnišnico, obenem pa obvestili policijo. Ta je pri preiskavi takoj ugotovila, da je izključeno, da bi streljala kaka tretja oseba, ker prvič se ni mogel nihče skriti tako v sobi, da ga ne bi opazili, ker je postelja za to prenizka, omara pa je polna stvari, skozi okno pa tudi ni bilo storilcu mogoče pobegniti, ker je previsoko nad tlakom, tako da bi bil vsak skok na tlak dvorišča hotela smrtonosen. Kot povzročitelj zločina je prišel torej v poštev sam stotnik Carlie, dasi je ranjeni Iselli pri zasliševanju zanikal, da bi bilo to mogoče. Med tem se pa je Isellijevo stanje tako poslabšalo, da so zdravniki opustili vsako nado na ozdravitev. Sumljivo je bilo to, da rana od strela nikakor ni bila smrtnonevarna, pač pa so se pojavili pri Iselliju znaki zastrupljenja, radi katerega je tudi umrl. Njegov brat, ki je prišel iz Švice, je takoj obdolžil stotnika umora. Izpovedal je, da se je njegov brat poznal s francoskim stotnikom že iz Züricha ter je ta posebno dosti občeval z bratovo ženo. In v resnici so našli pri stotniku fotografijo, na kateri je on skupaj fotografiran z Isellijevo ženo. Brat je trdil, da je stotnik zato izvršil umor, da bi poročil vdovo umorjenega ter dobil z njo veliko bogastvo njenega moža. Pri povratku iz Beograda se je umorjenčev brat ustavil pri zagrebških znancih, kjer se je pritoževal nad malomarnostjo beograjske policije, ki ni dovolj natančno preiskala slučaja, tako da so n. pr. sobo, v kateri se je zločin izvršil, preiskali šele po več dnevih, ko so že bili sledovi izbrisani. Po Isellijevi smrti so njegovo truplo preiskali izvedenci, ki so ugotovili, da je bil zastrupljen z arzenikom. Sedaj se je razkrilo, zakaj ni Carlie nikogar puščal v sobo, ko je Iselli ležal bolan. Polagoma mu je namreč nasipoval v jed strupa, ki je postal čez nekaj dni usodepoln za ranjenca. Izkazalo se je tudi, da je pred zločinom skušal Carlie dobiti v neki lekarni s ponarejenim receptom cijankalija, ker je mislil, da mišnica ne deluje, toda lekarnar mu ga ni dal. Zločinec se sedaj leči v bolnišnici za jetnike ter noče priznati zločina. V Beogradu v posebni misiji se mudeči francoski kapetan Coucher mu je preskrbel 2 najodličnejša odvetnika. Celo zadevo pa je še bolj zavozlal drug zločin, ki se je dogodil te dni v Beogradu. V nekem predmestju so našli mladeniča, o katerem kažejo znaki, da je Francoz in sicer avijatičar. Policija sumi, da so ga spravili s poti Carliejevi prijatelji, da ne bi tega obremenil. Vlada celo mnenje, da je s tem umorom v zvezi kapetan Coucher, vendar radi njegovega delikatnega položaja si ga policija ne upa zaslišati. Vsekakor pa je dokazano, da je Isellija ubil Carlie, samo od spretnosti policije je odvisno, da pojasni vzroke tega umorstva ter odkrije zvezo med umorom Isellija in onega nepoznanega mladeniča, katerega so našli umorjenega.

Apel na južnoželezničarje in vso javnost! Proti bivšemu obratnemu ravnateljstvu južne železnice sem pod št. 19268 Mb 29. X. 23 naperil tožbo radi protinarodnega ravnanja in korupcije ter zahteval disciplinarno preiskavo. V to svrho rabim od vseh, ki so bili med vojno in po njej od južne železnice zbog svoje narodne ambicije in kriterija korupcije pri tej upravi preganjani, zapostavljani, prezirani in podvrženi javnemu posmehu, da mi čimpreje dopošljejo tozadevno s polnim podpisom opremljene podatke. Med vojno so se mnogim južnoželezničarjem naprtile občutne denarne globe samo radi rabe slovenskega jezika. Ker je po vojni še pet let komandiral Dunaj, se je veliko tihotapilo via Špilje po eksponentih v Ljubljani, da si izžamejo čim višje sarže. Javijo naj se mi vse malverzacije, ki so ostale na višji pritisk prikrite, dalje vse one narodno nezanesljive elemente, ki so bili po vojni prestavljeni v narodno ogrožene kraje. Polom na koroški fronti stoji v zvezi z dnevnim vpošiljanjem transportnih registrov na Dunaj, iz katerih je Avstrija vsaki dan lahko veličino in jakost naše fronte razbrala. Materijal rabim čimpreje in nikdo naj ne zamudi mi pomagati. Za pomoč prosim dalje vse narodne železničarske organizacije, vse narodno ambicijozne tovariše po delavnicah, kurilnicah, postajah in na progi. Strah po slabih posledicah naj ne zadržuje nikogar, nasprotno je vsakdo moralično dolžan mi pri čiščenju avgijevega hleva pomagati, da konsolidiramo upravo pred neznosno korupcijo. — Ugotoviti hočem katastrofalno poguben vpliv Dunaja na naše nacijonalne, politične in kulturne naprave po južni železnici in da je podržavljenje prav skrajni čas došlo. Dopisi naj se naslovijo na: Jakob Bačnik, postajni odpravnik, Maribor, glavni kolodvor:

Iz Maribora.

KAJ JE Z MARIBORSKO MESTNO HRANILNICO?

Mi se s tem zavodom že dolgo nismo pečali, dasi smo imeli mnogo materijala proti mariborski «šparkasi.« Pustili smo jo v miru, ker se ji že itak skrajno slabo godi. V nedeljski številki «Tabora« pa se nas izziva, zato pa hočemo zopet enkrat odkrito govoriti.

«Tabor« pravi, da se je v mestni hranilnici vršila revizija, ki je našla vse v «vzornem redu«. Kdo pa je hranilnico revidiral? Revizorji so bili mariborski obč. svetniki iz demokratske in socialistične stranke, ki nobenega denarnega zavoda ne poznajo. Ti gospodje se razumejo na pregled hranilnice veliko manj kakor zajec na boben. Poleg tega so ti revizorji bili sami prijatelji sedajnega upravnega odbora, ki sestoji iz samih demokratov. Ti revizorji so podpisali kratkomalo bilanco, katero jim je predložil ravnatelj Vodeb, drugega niso storili nič, Zaradi tega mnenje teh «revizorjev«, ki seveda niso nič revidirali, ne pomeni nič. Denarno stanje mestne hranilnice je vedno zelo slabo, če tudi taki revizorji, kakor so Druzovič in drugi, stokrat rečejo, da je vse dobro.

V mestni hranilnici nimajo nič denarja. Nekateri obiskovalci mestne hranilnice trdijo celo, da imajo letam že pri vhodu napisano, da hranilnica ne more nikomur nič posoditi, ker nima nič denarja. Mestna hranilnica mariborska si je svojčas izposodila na hišo od Ljubljanske hranilnice kar 8,000.000 K, da je lahko izplačevala vlagateljem, ki so zahtevali izplačilo svojih vlog. Pred kratkim pa si je mestna hranilnica spet **izposodila od poštnega čekovnega urada 8,000.000 K, da** lahko potolaži z njimi vlagatelje, ki hočejo imeti vložen denar nazaj. Ker mestna hranilnica seveda sama ne uživa zaupanja, so morali tozadevno zadolžnico podpisati vsi člani upravnega odbora kot poroki. Če bo šlo tako naprej, bo mestna hranilnica kmalu imela več dolgov, kakor ima vlog in kaj bo potem, si vsak pameten človeh lahko sam raztolmači.

Revizije mestni hranilnici ne bodo pomagale nič, posebno pa še take ne, kakor je bila zadnja, če se člani komisije na revizijo nič ne razumejo. Mestno hranilnico bi rešilo samo še, ako bi si mogla zopet dobiti nazaj zaupanje ljudstva, ki ga je pooplnoma izgubila, posebno vsled tega, ker vložnikom mnogokrat niti malih vlog ni mogla izplačati. Presneto malo ji bo torej pomagalo, ako bo delal «Tabor« za njo reklamo, kajti če se bo spufan «Tabor« potegoval za kak denarni zavod, se bodeta obadva «spufala.« Priporočamo torej mestni hranilnici, da naj take notice, kakor jo je o njej prinesel nedeljski «Tabor«, hvaležno odkloni.

— — —

Železniška nesreča na Teznu. V noči od torka na sredo in sicer ob 2. uri po polnoči je trčil zagrebški brzovlak ob tovornega, ki je stal na Teznu. Obe lokomotivi in prvi vagoni so razbiti, a na srečo le štirje potniki lahko in en težko ranjen. Manjše in neznatne praske je dobilo več potnikov, a ti so nadaljevali svojo pot. Vse se čudi, da nesreča ni zahtevala več žrtev. Čudno je tudi, da je bil vagon z Götzovim pivom popolnoma razbit, a sodčki so ostali vsi nepoškodovani. Kdo je zakrivil nesrečo, se še ne ve.

Obesila se je Štefka Hruba, ki je bila zaposlena pri tvrdki Volta. Vzrok samomora je premala plača.

S strihninom se je zastrupil 51 let stari Jože Plotsch. Prepeljali so ga v bolnico, kjer so mu hitro izpraznili želodec, a zastrupljeni se še sedaj bori s smrtjo in bo skoro gotovo umrl.

Nesreča pri nogometu. Pri nedeljskem nogometu v Ljudskem vrtu se je postavil eden od igralcev na obzidje starega mestnega pokopališča, ki se je zrušilo, da je igralec priletel onstran zidu na neko grobnico. Pod težo se je vdrla grobnična pločšča in prestrašeni nogometnik se je znašel v grobnici med kostmi. Polnezavesten od strahu in nekoliko opraskan je bil prepeljan v bolnico, kjer si je pa takoj opomogel. Drugič pri nogometu gotovo ne bo plezal na pokopališčni zid.

Podobno je tudi pri nas. Iz Radvanj pri Mariboru nam poročajo: V zadnji «Straži« ste objavili zločin učitelja Maksa Zemljiča v Brezjah pri Mariboru. Pisali ste, da je bil Zemljič zgagar, se je rad tožaril, hujskal kmete enega na drugega in bil radi tega skrajno nepriljubljen v Brezjah in Zrkovcih. Prebivalstvo je vedno prosilo višjo šolsko oblast, naj ga vendar reši zgagarja Zemljiča, a so jim pustili to šolniško pokoro, dokler si ni sam potom zločina zavil vrat. Isto pokoro, kot so imeli Brezjani in Zrkovčani z Zemljičem, imamo mi Radvanjčani s šolskim voditeljem Knafličem. Ta tudi ne da miru v Radvanju in vedno stoji pri sodniji, bodisi da se tožari z Radvanjčani, ali pa s podrejenim učiteljstvom. Glede pravdarske strasti sta si šolnika Zemljič in Knaflič verna brata, no, saj sta tudi oba policajdemokratska vernika. Tudi mi Radvanjčani smo že bogzna kolikokrat prosili višjo šolsko oblast, naj nas reši zgagarja Knafliča, ki seje mesto izobrazbe med nas prepir in sovraštvo, pa so bile doslej vse te naše prošnje zaman. Mi Radvanjčani smo storili glede premestitve Knafliča svojo dolžnost, a smo zadeli na gluha ušesa in se ne bi prav nič čudili, ako bi nas rešilo te pravdarske pokore kaj izvanrednega. Kdor stoji vedno pred sodiščem in vedno pobrskava po paragrafih, se prej ali slej sam ujame v kazenske zanjke. G. Knaflič že spada davno v penzijon in če bo enkrat upokojen, potem bomo že Radvanjčani sami posrbeli, da se ga iznebimo, da nam ne bo delal sramote kot Zemljič Zrkovčanom in Brezjanom. G. poslanca Faleža ponovno opozarjamo, naj se zavzame za skorajšnjo upokojitev Knafliča.

Nocoj (sreda, 31. okt.) se uprizori času primerna žaloigra **«Mlinar in njegova hči«** v dvorani Lekarniška ulica št. 6.

Društvo «Katoliški dom« vabi vsa krščansko-socijalna društva, naj se udeleže zadušnice po blagopokojnem dobrotniku škofu dr. Mihaelu Napotniku, ki se vrši v baziliki Matere Milosti v soboto, dne 3. novembra, ob 8. uri. Z obilno udeležbo molitve za prevzv. rajnika se pokažimo hvaležne za njegovo sporočilo, po katerem spada hiša v Gledališki ulici krščansko-socijalnim društvom. Obenem naznanjamo, da se bo v najkrajšem času vršil občni zbor društva «Katoliški dom.« Na občnem zboru se bo pojasnila članom zadeva radi hiše.

Hrvatsko planinarsko društvo na Pohorju. Sredo, 31. okt., ob 22.07 se pripeljejo hrvatski turisti v Maribor, kjer prenočijo. Četrtek, 1. nov., ob pol 5. uri zajutrek v kolodvorski restavraciji, nakar se odpeljejo ob 5.05 v Ruše. Od tam krenejo k Ruški koči, nato mimo Mariborskega stolpa v Mariborsko kočo k obedu. Ob 15. uri povratek na Hoče, odkoder se vrnejo z vlakom ob 17.30 v Zagreb. Mariborski turisti upotrebijo vlak iz Hoč ob 18. uri. Ker je to prvi skupni izlet, ki ga priredi bratsko nam društvo na naše zeleno Pohorje, vabim planinske kroge, da pričakajo brate Hrvate v sredo na kolodvoru ter se priklopijo v četrtek izletu. — Rotter.

Mariborska zvonolivarna, Tomanova ulica, naznanja prečastiti duhovščini kakor tudi vsem drugim interesentom, da je ukinjenje obrata od strani mariborske mestne občine vlada v Ljubljani preklicala. Zvonolivarna bo pričela z delom takoj v polnem obsegu, ter jamči vsem gg. interesentom za prvovrstno izvrševanje tega livarniškega dela. Cenjenim naročnikom pa naznanjamo, da se bodemo trudili z najboljšo postrežbo, ter v najkrajšem času njihovim naročilom ustregli. — Ob enem naznanjamo, da smo naslov te livarne spremenili v **«Mariborska livarna zvonov «Zvonoglas«,** Tomanova ulica, pisarna Strossmajerjeva ulica 3, ter prosimo, da se vsi dopisi pošljejo na zgoraj omenjeni naslov.

Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v mestnem okolišu mariborskem od 21. do 27. oktobra 1923. Erysipel ostalo2, novih 1, ozdravljen 0, umrl 0, ostane 3. Griža ostalo 6, novih 1, ozdravljen 1, umrl 0, ostane 6. Škrlatinka ostalo 3, novih 1, ozdravljen 0, umrl 0, ostane 4. Difterija ostalo 1, novih 0, ozdravljen 0, umrl 0, ostane 1.

Prejeli smo od tvrdke Mastek & Karničnik obvestilo, da vsled padca dinarja 15odstotno znižanje cen velja samo do dn 15. novembra. Toliko cenj. občinstvu v opozorilo!

— — —

Vertex

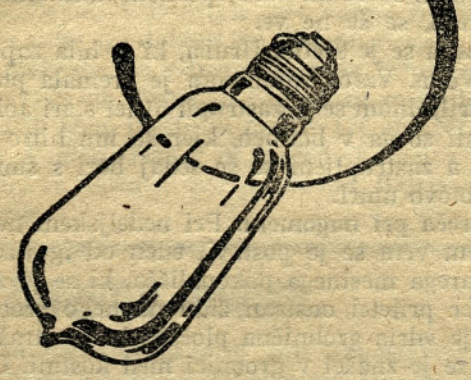

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

60

Margareta je drhteča od razburjenosti premišljevala, kako je neki prišel Percy s svojo visoko, mogočno postavo skozi Calais, kjer je nedvomno mrgolelo Chauvelinovih vohunov, in kako se je našemil, da ni vzbudil pozornosti.

Molče jo je vodil Andrej po ozkih blatnih ulicah. V noči poprej je deževalo in mestoma se je do gležnjev pogreznila v blato.

Pa ni se brigala za take neprilike. «Morebiti najdeva Percyja «Pri sivi mački«, je pravil Andrej in hitela je za njim kakor bi stopala po rožnih gredah. Saj je šla ljubljenemu soprogu naproti —.

Gostilna «Pri sivi mački« je ležala zunaj mesta, ob samotni obrežni cesti, blizu rta, imenovanega «Sivi nos«. Andrej je dobro poznal pot, vkljub trdi temi se ni obotavljal niti za trenutek in kmalu sta stala pred siromašno hišo.

Andrej je potrkal s palico na vrata. Od znotraj se je oglasilo renčanju podobno mrmranje in številne kletvice je bilo čuti. Vdruglič je potrkal, topot močneje. Še več kletvic je odgovorilo in drsavi koraki so se bližali vratom.

Vrata so se naglo odprla in Margareta je stala na pragu najbolj zanemarjene in umazane sobe, kar jih je kedaj videla v življenju.

Tla, stene, strop, vse je bilo začrnelo, nesnaga je dobesedno za prst debelo ležala vsepovsod. V kotu je stala miza, pa je imela samo še tri noge, na četrtem oglu jo je podpiral sveženj suhih vej, nekaj stolov je bilo ob mizi, nobeden cel, večinoma jim je manjkalo naslonjala. V drugem kotu je čepela polomljena omara.

Ob steni je stalo veliko ognjišče in na njem se je grel lonec. V sobi je dišalo po juhi.

Ob drugi steni so slonele preproste lesene stopnice in vrhu njih, trdo pod zamazanim stropom, so «v gornje prostore« peljala steklena vrata, zastrta z raztrgano belomodro zaveso.

In po vseh štirih stenah naokoli so se ponavljale v velikih črkah s kredo napisane besede: «Svodoba, enakost bratstvo!« —

Margareta je obotavljaje se obstala na pragu. Lahna groza jo je spreletavala. Andrej pa je pogumno vstopil.

«Angleški popotniki, državljan!« je povedal francoski.

Človek, ki je prišel na Andrejevo trkanje odpirat, — po vsej verjetnosti lastnik vse te nesnage in podrtije — je bil postaren, nizek, pa čokast dedec. Gornje telo mu je tičalo v umazanem modrem suknjiču, kakršnega nosijo francoski kmetje in delavci po deželi, spodnje telo pa v še bolj umazanih modrih hlačah, na nogah je imel težke lesene cokle, iz katerih so na vse strani moleli šopi slame. Na glavi pa mu je seve čepela neizogibna nekdaj rdeča, jakobinska čepica, viden izraz njegovega trenutnega političnega naziranja. Iz ust mu je molela kratka lesena pipica in iz nje se je širil duh po smrdljivem tobaku.

S precejšnjo nezaupnostjo in z obilnim preziranjem je pogledal po poznih gostih, zamomljal: «Prrrrokleti Angleži!« in pljunil po tleh, da bi še bolj nazorno pokazal svojo republikansk o svobodomiselnost. Vpljub temu pa je stopil na stran, da bi ju pustil v sobo, nedvomno zato, ker je dobro vedel, da imajo ti «Prrrokleti Angleži« vsekakor vedno polne mošnje.

«O Bog, kaka umazana luknja!« se je zgražala Margareta, vstopila in si podržala žepni robec pred svoj nežni nosek. «Ste prepričani, da sva prav prišla?«

«Seveda sva prav prišla!« je odgovarjal Andrej, brisal s svojim finim čipkastim robcem prah s polomljenega stola in ga ponudil Margareti. «Pa povem vam, tudi jaz še nisem videl kedaj tako umazanega brloga!«

«Prav nič ni vabljivo! — Brrrrr!« je naredila, ko je sedla k nesnažni mizi in pogledala krog sebe.

Krčmar — Brogard mu je bilo ime — se ni brigal za svoja gosta. Prepričan je bil, da bodeta itak kmalu sama naročila večerjo, in zdelo se mu je, da je pod njegovo republikansko čast, če bi kazal vjludnost do ljudi, ki pridejo v njegovo gostilno, pa naj so še tako imenitno oblečeni.

Pri ognjišču je sedelo bitje, nekak kup cunj in zamazanosti, še najbolj podobno ženski. Vsaj toliko se je dalo sklepati iz roba, ki je bil ovit krog glave in ki je bil davno kedaj bel. Babnica je mešala po loncu in mrmrala sama pri sebi nerazumljive besede.

(Dalje prihodnjič).

Kupim vsako množino

kostanjevega, orehovega in hruškovega lesa.

Tvrdka LAMPREHT & Co.

Maribor, Strossmayerjevn ulica 10.

Ogromna kača

se vidi še nekoliko dni, zadnji dan

v nedeljo, dne 4. novembra

Naj nobeden ne zamudi, si pogledati to žival, posebno ne šolski otroci.

Kralja Petra trg, poleg Magdalenske lekarne.

Ravnateljstvo

Odvetnik dr. Rihard Faninger

sporoča cenjenemu občinstvu, da je sporazumno z dediči prevzel odvetniško pisarno blagopokojnega g. dr. Vladimirja Serneca, odvetnika v Mariboru, Sodna ulica 14.

Prosimo, da nobeden naj ne zamudi si pogledati

polribo -- poldeklico!

Najnovejša iluzuja! Vidi se še samo ta teden; zadnjikrat v nedeljo, dne 4. novembra, na

Kralja Petra trgu, poleg Magdalenske lekarne.

Posteljne odeje (koltri) v raznih barvah in kakovosti se dobijo po zelo nizki ceni pri Franjo Majer-ju, Maribor, Glavni trg 9. 589

JETIKA!

Zdravnik dr. Pečnik

zdravi bolne na pljučih vsaki petek, tudi v četrtek v Celju, Cankarjeva ulica št. 11, II. Čitajte njegove tri knjige o jetiki, v vseh knjigarnah. 915

Nepremočljivo blago za pelerine in pristni tirolski lodni se po nizki ceni prodajajo pri Franjo Majer-ju, Maribor, Glavni trg 9. 590

„ITO“

najboljša

zobna krema

422 Dobi se povsod. 10—1

Zimsko perilo, barhenti za obleke, barhenti in flanela za zimsko perilo, velika izbira sukna„ kamgarna, ševijota itd. za moške in ženske obleke, koce, odeje, slamnjače, itd. itd. Vse to kupiš ugodno v manufakturni trgovini Fr. Majer, Maribor, Glavni trg štev. 9. 591

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHE, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Novo došlo! *Novo došlo!*

vseh vrst angleško in češko sukno in drugo manufakturno blago, za jesensko in zimsko sezono. Cene resnično nizke, blago iz priznano najboljših tovarn.

MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16

Vsak naj si ogleda zalogo in prepriča z enkratnim nakupom!

Novosortirano zalogo obuval lastnega izdelka

priporoča

Prodajalna „Združenih čevljarskih mojstrov v Mariboru in okolici“ r. z. z o. z.

Vhod: Klub-Bar Velike kavarne. **Nizke cene.**

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. Odgovorni urednik: Vlado Pušenjak. Izdaja konzorcij «Straže.«